

FIȘĂ _RECAPITULARE NOȚIUNI TEORETICE ȘI EXEMPLE DE EXERCIȚII

Clasa a XII-a _Analiză matematică

Prof. Mestecan Cornelia

Matematică (M_tehnologic, M_mate-info, M_st nat)

INTEGRAREA FUNCȚIILOR RAȚIONALE

Recapitulare noțiuni teoretice

Funcții raționale simple: $\frac{A}{(x-a)^n}, n \in \mathbb{N}^*$; $\frac{Ax+B}{(ax^2+bx+c)^n}, n \in \mathbb{N}^*, \Delta = b^2 - 4ac < 0$

Integrarea funcțiilor raționale simple:

$$1. \int \frac{1}{x-a} dx = \ln|x-a| + C$$

Exemple: $\int \frac{1}{x+3} dx = \ln|x+3| + C$; $\int \frac{5}{x-3} dx = 5 \int \frac{1}{x-3} dx = 5 \ln|x-3| + C$

Exerciții propuse:

1) $\int \frac{1}{x+1} dx$; 2) $\int \frac{1}{x-8} dx$; 3) $\int \frac{2}{x-1} dx$; 4) $\int \frac{9}{x-11} dx$; 5) $\int \frac{3}{x+2} dx$

$$2. \int \frac{1}{(x-a)^n} dx = \int (x-a)^{-n} dx = \frac{(x-a)^{-n+1}}{-n+1} + C = -\frac{1}{n-1} \cdot \frac{1}{(x-a)^{n-1}}, n \geq 2$$

Exemple: $\int \frac{1}{(x-1)^2} dx = \int (x-1)^{-2} dx = \frac{(x-1)^{-2+1}}{-2+1} + C = -\frac{1}{x-1} + C$

$$\int \frac{7}{(x+3)^5} dx = 7 \int (x+3)^{-5} dx = 7 \frac{(x+3)^{-5+1}}{-5+1} + C = -\frac{7}{4} \cdot \frac{1}{(x+3)^4} + C$$

Exerciții propuse:

6) $\int \frac{1}{(x+1)^3} dx$; 7) $\int \frac{1}{(x-8)^2} dx$; 8) $\int \frac{2}{(x-1)^7} dx$; 9) $\int \frac{9}{(x-11)^3} dx$; 10) $\int \frac{3}{(x+2)^9} dx$

3.

$$\int \frac{1}{ax^2+bx+c} dx = \int \frac{1}{a \left(x + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{-\Delta}{4a}} dx = \frac{1}{a} \int \frac{1}{\left(x + \frac{b}{2a} \right)^2 + \frac{-\Delta}{4a^2}} dx = \frac{1}{a} \frac{1}{\sqrt{-\Delta}} \operatorname{arctg} \frac{x + \frac{b}{2a}}{\frac{\sqrt{-\Delta}}{2a}} + C$$
$$= \frac{1}{a} \cdot \frac{2a}{\sqrt{-\Delta}} \operatorname{arctg} \frac{2ax+b}{\sqrt{-\Delta}} + C = \frac{2}{\sqrt{-\Delta}} \operatorname{arctg} \frac{2ax+b}{\sqrt{-\Delta}} + C; \dots \text{unde } \Delta < 0$$

FIȘĂ _RECAPITULARE NOȚIUNI TEORETICE ȘI EXEMPLE DE EXERCIȚII

Clasa a XII-a **Analiză matematică**

Prof. Mestecan Cornelia

Matematică (M_tehnologic, M_mate-info, M_st nat)

s-a folosit faptul că dacă notăm $u(x) = \left(x + \frac{b}{2a}\right) = t \Rightarrow u'(x) = 1$ și atunci

$$u'(x) dx = dt \Leftrightarrow dx = dt$$

$$\begin{aligned} \frac{1}{a} \int \frac{1}{\left(x + \frac{b}{2a}\right)^2 + \frac{-\Delta}{4a^2}} dx &\Rightarrow \frac{1}{a} \int \frac{1}{t^2 + \frac{-\Delta}{4a^2}} dt = \frac{1}{a} \cdot \frac{1}{\sqrt{\frac{-\Delta}{4a^2}}} \operatorname{arctg} \frac{t}{\sqrt{\frac{-\Delta}{4a^2}}} + C \\ &= \frac{1}{a} \cdot \frac{1}{\frac{\sqrt{-\Delta}}{2a}} \operatorname{arctg} \frac{t}{\frac{\sqrt{-\Delta}}{2a}} + C \end{aligned}$$

Exemple:

$$\int \frac{5}{x^2 + x + 3} dx = 5 \int \frac{1}{\left(x + \frac{1}{2}\right)^2 + \frac{11}{4}} dx = 5 \cdot \frac{1}{\sqrt{\frac{11}{4}}} \operatorname{arctg} \frac{x + \frac{1}{2}}{\sqrt{\frac{11}{4}}} + C = \frac{10}{\sqrt{11}} \operatorname{arctg} \frac{2x+1}{\sqrt{11}} + C$$

$$\Delta = b^2 - 4ac = 1 - 12 = -11$$

$$-\Delta = 11$$

$$\begin{aligned} \int \frac{7}{3x^2 - 2x + 2} dx &= 7 \int \frac{1}{3\left(x - \frac{2}{6}\right)^2 + \frac{20}{4}} dx = \frac{7}{3} \int \frac{1}{\left(x - \frac{1}{3}\right)^2 + 5} = \frac{7}{3} \cdot \frac{1}{\sqrt{5}} \operatorname{arctg} \frac{x - \frac{1}{3}}{\sqrt{5}} + C \\ &= \frac{7}{3\sqrt{5}} \operatorname{arctg} \frac{3x-1}{3\sqrt{5}} + C \end{aligned}$$

$$\Delta = b^2 - 4ac = 4 - 24 = -20$$

$$-\Delta = 20$$

Exerciții propuse:

11) $\int \frac{1}{x^2 + x + 1} dx$; 12) $\int \frac{1}{x^2 - x + 2} dx$; 13) $\int \frac{3}{2x^2 - 3x + 2} dx$; 14) $\int \frac{4}{5x^2 + 2x + 3} dx$

4.

$$\int \frac{1}{(x-a)(x-b)} dx = \int \left(\frac{A}{x-a} + \frac{B}{x-b} \right) dx = A \int \frac{1}{x-a} dx + B \int \frac{1}{x-b} dx = A \ln|x-a| + B \ln|x-b| + C$$

FIȘĂ _RECAPITULARE NOȚIUNI TEORETICE ȘI EXEMPLE DE EXERCIȚII

Clasa a XII-a **Analiză matematică**

Prof. Mestecan Cornelia

Matematică (M_tehnologic, M_mate-info, M_st nat)

s-a folosit descompunerea $\frac{1}{(x-a)(x-b)} = \frac{A}{x-a} + \frac{B}{x-b}$ și pentru a afla A și B

folosim **metoda coeficienților nedeterminați** (aducem la același numitor și folosim faptul că **dacă două fracții egale au numitorii egali atunci au și numărătorii egali**):

$$\frac{1}{(x-a)(x-b)} = \frac{A}{x-a} + \frac{B}{x-b} \Leftrightarrow 1 = A(x-b) + B(x-a) \Leftrightarrow 0x + 1 = x(A+B) + (-bA - aB)$$

$$\Rightarrow \begin{cases} A+B=0 \\ -bA-aB=1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ bB-aB=1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ B=\frac{1}{b-a} \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-\frac{1}{b-a} \\ B=\frac{1}{b-a} \end{cases}$$

Exemplu:

$$\int \frac{2}{(x-1)(x+3)} dx = 2 \int \left(\frac{\frac{1}{4}}{x-1} + \frac{-\frac{1}{4}}{x+3} \right) dx = \frac{2}{4} \int \frac{1}{x-1} dx - \frac{2}{4} \int \frac{1}{x+3} dx = \frac{1}{2} \ln|x-1| - \frac{1}{2} \ln|x+3| + C$$

$$\frac{1}{(x-a)(x-b)} = \frac{A}{x-1} + \frac{B}{x+3} \Leftrightarrow 1 = A(x+3) + B(x-1) \Leftrightarrow 0x + 1 = x(A+B) + (3A-B)$$

$$\Rightarrow \begin{cases} A+B=0 \\ 3A-B=1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ -3B-B=1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ B=\frac{1}{-4} \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=\frac{1}{4} \\ B=-\frac{1}{4} \end{cases}$$

Exerciții propuse:

15) $\int \frac{1}{(x-2)(x-3)} dx$; 16) $\int \frac{1}{(x+2)(x-5)} dx$; 17) $\int \frac{3}{(x-4)(x+1)} dx$; 18) $\int \frac{6}{(x+3)(x+7)} dx$

5.

$$\int \frac{1}{ax^2 + bx + c} dx = \int \frac{1}{a(x-x_1)(x-x_2)} dx = \frac{1}{a} \int \left(\frac{A}{x-x_1} + \frac{B}{x-x_2} \right) dx = \frac{1}{a} \int \frac{A}{x-x_1} dx + \frac{1}{a} \int \frac{B}{x-x_2} dx$$
$$= \frac{A}{a} \ln|x-x_1| + \frac{B}{a} \ln|x-x_2| + C$$

$$\Delta = b^2 - 4ac \geq 0 \Rightarrow x_1 = \frac{-b - \sqrt{\Delta}}{2a}; x_2 = \frac{-b + \sqrt{\Delta}}{2a} \Rightarrow ax^2 + bx + c = a(x-x_1)(x-x_2)$$

FIȘĂ _RECAPITULARE NOȚIUNI TEORETICE ȘI EXEMPLE DE EXERCIȚII

Clasa a XII-a **Analiză matematică**

Prof. Mestecan Cornelia

Matematică (M_tehnologic, M_mate-info, M_st nat)

Exemplu:

$$\int \frac{2}{6x^2 - 5x + 1} dx = 2 \int \frac{1}{6 \left(x - \frac{1}{3}\right) \left(x - \frac{1}{2}\right)} dx = \frac{2}{6} \int \frac{1}{\left(x - \frac{1}{3}\right) \left(x - \frac{1}{2}\right)} dx = \frac{1}{3} \int \left(\frac{A}{x - \frac{1}{3}} + \frac{B}{x - \frac{1}{2}} \right) dx$$

$$6x^2 - 5x + 1 = 0$$

$$\Delta = 25 - 24 = 1 \Rightarrow x_1 = \frac{5-1}{12} = \frac{4}{12} = \frac{1}{3}; x_2 = \frac{5+1}{12} = \frac{6}{12} = \frac{1}{2} \Rightarrow 6x^2 - 5x + 1 = 6 \left(x - \frac{1}{3}\right) \left(x - \frac{1}{2}\right)$$

s-a folosit descompunerea $\frac{1}{(x-a)(x-b)} = \frac{A}{x-a} + \frac{B}{x-b}$ și pentru a afla A și B folosim **metoda**

coeficienților nedeterminați:

$$\frac{1}{\left(x - \frac{1}{3}\right) \left(x - \frac{1}{2}\right)} = \frac{A}{x - \frac{1}{3}} + \frac{B}{x - \frac{1}{2}} \quad \text{aducem la același numitor și folosim faptul că **dacă două**}$$

fracții egale au numitorii egali atunci au și numărătorii egali

$$1 = A \left(x - \frac{1}{2}\right) + B \left(x - \frac{1}{3}\right) \Leftrightarrow 1 = Ax - \frac{A}{2} + Bx - \frac{B}{3} \Leftrightarrow 0x + 1 = x(A+B) + \left(-\frac{A}{2} - \frac{B}{3}\right)$$

$$\text{Deci } \Rightarrow \begin{cases} A+B=0 \\ -\frac{A}{2} - \frac{B}{3} = 1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ \frac{{}^3)B}{2} - \frac{{}^2)B}{3} = 1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ \frac{B}{6} = 1 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-B \\ B=6 \end{cases} \Leftrightarrow \begin{cases} A=-6 \\ B=6 \end{cases}$$

Prin urmare :

$$\begin{aligned} \frac{1}{3} \int \left(\frac{A}{x - \frac{1}{3}} + \frac{B}{x - \frac{1}{2}} \right) dx &= \frac{1}{3} \int \left(\frac{-6}{x - \frac{1}{3}} + \frac{6}{x - \frac{1}{2}} \right) dx = \frac{1}{3} \int \frac{-6}{x - \frac{1}{3}} dx + \frac{1}{3} \int \frac{6}{x - \frac{1}{2}} dx = -2 \int \frac{1}{x - \frac{1}{3}} dx + 2 \int \frac{1}{x - \frac{1}{2}} dx \\ &= -2 \ln \left| x - \frac{1}{3} \right| + 2 \ln \left| x - \frac{1}{2} \right| + C \end{aligned}$$

Exerciții propuse:

$$19) \int \frac{1}{x^2 + 3x + 2} dx; 20) \int \frac{1}{x^2 - 4x + 3} dx; 21) \int \frac{3}{2x^2 - 3x - 2} dx; 22) \int \frac{4}{5x^2 + 6x + 1} dx$$